

ŞƏRQLƏ QƏRBİ BİRLƏŞDİRƏN DƏMİR YOLU: BAKI-TBİLİSİ-QARS

Xülasə

Məqalədə Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri üzərində yerləşən Azərbaycanı Avrasiyanın nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevirən ən önəmli layihələrdən olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin tarixi inkişafı ilə bağlı qısa məlumat verilmişdir. Azərbaycan və region üçün əhəmiyyəti, gələcək perspektivləri, biznes imkanlarına nə kimi təsir edəcəyi vurğulanmışdır.

Açar sözlər: *İpək yolu, nəqliyyat, yük daşımaçılığı, ticarət, dəmir yolu*

GİRİŞ

Avrasiya məkanında Qərbdə Avropa Birliyi, Şərqdə isə Çin dünyanın nəhəng iqtisadi güc mərkəzlərindəndir. Bu iki nəhəng iqtisadi mərkəz arasında olan ticarət əlaqələri, yük daşımaları hər il genişlənir. Hazırda Avropa Birliyi ilə Çin arasında ticarət həcmi 500 milyard dolları, yük daşımalarının illik həcmi isə 100 milyon tonu keçir. Genişlənməkdə olan bu əlaqələr tranzit ölkələr üçün də böyük iqtisadi mənfəət vəd edir [7].

“Şərq-Qərb” və “Şimal-Cənub” nəqliyyat dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşən Azərbaycan bu regionun tranzit imkanlarının genişləndirilməsində əsas rol oynayır, onu mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzinə çevirir. Nəqliyyat-logistika və tranzit potensialının inkişaf etdirilməsi ölkəmizin prioritet məsələlərindən biridir. Bu məqsədlə yüksək dərəcədə inkişaf etmiş nəqliyyat infrastrukturunu yaradılır, nəqliyyat kompleksi xidmətlərinin keyfiyyəti artırılır.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin inkişaf tarixi

Azərbaycan açıq dənizlərə çıxışı olmayan ölkədir və belə ölkələr, bir qayda olaraq, nəqliyyat mərkəzi rolunu oynaya bilmirlər. Ancaq buna baxmayaraq, Azərbaycan heç bir açıq dənizə, yaxud okeana çıxışı olmadan təkə regionun deyil, Avrasiyanın nəqliyyat mərkəzlərindən birinə çevrilmişdir. Bununla da tarix qarşısında böyük xidmət göstərmişdir. Bu, ölkədə yürüdülmə

məqsədyönlü iqtisadi siyasət, Azərbaycanın dünyadakı nüfuzu və yaratdığı mükəmməl tərəfdaşlıq formatı sayəsində mümkün olmuşdur.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin təşəbbüskarı olduğu və son dövrün ən iri nəqliyyat infrastruktur layihələrindən sayılan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun 2017-ci il oktyabrın 30-da Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanında təntənəli açılış mərasimi keçirilmişdir. Bu nəqliyyat qovşağının açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyeva, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan və onun xanımı Əminə Ərdoğan, Qazaxıstan Respublikasının Baş naziri Bakırtan Saqintayev, Gürcüstanın Baş naziri Georgi Kvirikaşvili, Özbəkistan Respublikasının Baş naziri Abdulla Aripov, habelə Tacikistan və Türkmənistan nümayəndə heyətləri iştirak etmişdirlər. Qədim İpək yolunun polad magistrallar üzərində bərpası olan dünya əhəmiyyətli bu layihənin gerçəkləşməsi ilə regionda nəhəng kommunikasiya dəhlizlərindən biri geosiyasi tarixə vəsiqə aldı.

BTQ dəmir yolu layihəsi barədə danışıqlara hələ 1993-cü ilin iyulunda Ankara şəhərində keçirilmiş Türkiyə-Gürcüstan arasında Qarışıq Nəqliyyat Komissiyasının iclasında başlanılmışdır. Lakin ondan sonrakı 11 il ərzində bu sahədə heç bir irəliləyiş olmamışdır. Prezident İlham Əliyev 14 iyun 2004-cü ildə Tbilisidəki rəsmi səfəri zamanı Gürcüstanın o vaxtkı Prezidenti

Mixeil Saakaşvili ilə keçirdiyi mətbuat konfransında Gürcüstandan Türkiyəyə dəmir yolu tikintisinin layihəsini dəstəklədiyini və Azərbaycanın da bu layihədə iştiraka hazır olduğunu bildirmişdir. Həmin vaxtdan layihənin həyata keçirilməsi istiqamətində danışıqlar daha da intensivləşib və ötən müddət ərzində bu bağlantının həyata keçməsi istiqamətində bir sıra görüşlər keçirilmişdir.

Layihə ilə bağlı danışıqların məntiqi zirvəsi, 7 fevral 2007-ci ildə Azərbaycanın Prezidenti İlham Əliyevin Gürcüstana işgüzar səfəri zamanı Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tikintisi layihəsinin artıq başlanması ilə bağlı sazişin imzalanması olmuşdur. Həmin gün Gürcüstan parlamentinin binasında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin, Gürcüstanın sabiq Prezidenti M.Saakaşvilinin və o vaxtlar Türkiyənin Baş naziri olan Rəcəb Tayyib Ərdoğanın üçtərəfli görüşü oldu. Həmin görüşdə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bağlantısı layihəsinin əhəmiyyəti bir daha vurğulandı və onun regional əməkdaşlığın inkişafına xidmət edəcəyi bildirildi [3].

21 noyabr 2007-ci ildə Gürcüstanın Tetri-Skaro adlanan rayonunun Marabda stansiyasında Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu bağlantısının Gürcüstan hissəsinin, 24 iyul 2008-ci ildə isə Türkiyənin Qars şəhərində Türkiyə hissəsinin tikintisinə start verildi. Ancaq BTQ dəmir yolu xəttinə ilk rels döşənməsi bir müddət gecikmiş və Qarsın mərkəzə təbə olan Mezra kəndi yaxınlığında 2013-cü il iyun ayında reallaşa bilmişdir [5].

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin əhəmiyyəti və inkişaf perspektivləri

Bakı-Tiflis-Qars xətti uzun illərdən günümüzə qədər hər zaman gündəmdə olan çox əhəmiyyətli layihələrdən biri olmuşdur. Bu layihənin "Dəmir İpək Yolu" olaraq adlandırılması da layihənin önəmini ortaya qoymaqladır. Bu dəmir yol xətti Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərindən başlayaraq Gürcüstanın Tbilisi və Ahalkələk şəhərlərindən keçərək Türkiyənin Qars şəhərinə qədər uzanmaqdadır.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə reallaşan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin açılışı Türkiyə mediasında da əsas gündəm xəbəri olmuşdu.

Əsrin ən böyük layihəsinin reallaşması Türkiyənin bir neçə yüz minlik tirajlı qəzetlərinin əsas mənsət mövzusunə çevrilmişdi. Baxış sayı milyona çatan internet portalları, sosial şəbəkədəki səhifələr açılış mərasimini anbaan yeniləyərək oxucularla bölüşmüş, teleşirkətlər isə həmin tarixi hadisəni canlı yayımlar vasitəsilə izləyicilərə çatdırmışdılar.

Ümumi uzunluğu 846 kilometr olan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin 504 kilometrlik hissəsi Azərbaycanın ərazisinə düşür. Dəmir yolunun 263 kilometri Gürcüstandan, 79 kilometri isə Türkiyədən keçir.

İki qitəni birləşdirən dəmir yolu xətti Avrasiya məkanında nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması istiqamətində son illərdə həyata keçirilən ən önəmli layihədir. Layihənin müəlliflərindən biri olan Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, strateji əhəmiyyət daşıyan Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsinin önəmli hissəsinə çevrilməkdədir. BTQ geosiyasi, geoiqtisadi və tarixi baxımdan dünyanın yenidən cızılan coğrafiyasında özünə mühüm yer tutmaqla trans-kommunikasiya qovşaqlarının ən rentabelli və dayanıqlı halqasını təşkil edəcək.

Prezident İlham Əliyevin qarşıya qoyduğu əsas məqsədlərdən biri də ölkəmizin tranzit və nəqliyyat mərkəzinə çevrilməsini tam təmin etməkdir. Həqiqətən son illərdə ölkəmizdə nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı, tranzit potensialının artması istiqamətində yenidənqurma işləri aparılır, beynəlxalq layihələr həyata keçirilir, dövlət proqramları hazırlanır və bu sahəyə irihəcmli dövlət investisiyaları yönəldilir. Bakıda və ölkə regionlarında beynəlxalq hava limanlarının tikintisi, Şərq-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri istiqamətində beynəlxalq əhəmiyyətli dəmir yolu xətlərinin yenilənməsi və avtomobil yollarının tikintisi, Abşeron Logistika Mərkəzi və Yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksinin tikintisi, "Ələt Azad İqtisadi Zona"-nın yaradılması istiqamətində görülmə işlər və ən önəmlisi Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun istifadəyə verilməsi görülmə işlərin nəticəsidir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi həm region ölkələri, həm də bu xəttə qoşulacaq digər

ölkələr üçün çox mühüm əhəmiyyətə malik layihə kimi qiymətləndirilir. Bu dəmir yolu ilə daşımalara maraq göstərən ölkələrin sayı gedərək artmaqdadır. Bir çox ölkələr, xüsusilə Şərq ölkələri “Bir kəmə- Bir yol” layihəsi çərçivəsində bu yeni nəqliyyat dəhlizindən istifadə edilməsinə maraq göstərir.

BTQ dəmir yolu vasitəsilə paytaxt Bakı ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında quru nəqliyyat əlaqələri yaradılacaqdır. Bununla bağlı Qarsdan Naxçıvana ayrıca bir dəmir yolunun çəkilməsi növbəti bir plan kimi nəzərdən keçirilir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu həm iqtisadi, həm də siyasi baxımdan çox əhəmiyyətli bir layihədir. Demək olar ki, BTQ-nin reallaşdırılması ilə Azərbaycan özünü təkcə neft və qaz hasil edərək ixrac edən ölkə kimi deyil, həm də Şərqi Qərblə, Şimalı Cənubla birləşdirən nəqliyyat qovşağı və logistika mərkəzi kimi təqdim edir. Əlverişli coğrafi mövqeyə və zəngin enerji ehtiyatına malik Azərbaycan bu layihənin həyata keçirilməsi ilə beynəlxalq səviyyəli tranzit mərkəzə çevrilməklə yanaşı, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək, həmçinin ölkəmizin iqtisadi tərəqqisi daha da sürətlənəcəkdir.

Digər tərəfdən, İpək yolu üzərində geniş iqtisadi zolağın yaradılmasının fəal dəstəkcisi olan respublikamız başqa nəqliyyat dəhlizləri ilə müqayisədə yüklərin Azərbaycan ərazisindən keçməklə müxtəlif istiqamətlərə tranzit daşımalarının səmərəli təşkilinə etibarlı təminat verir, əlverişli şərtlərlə qısa müddətdə, təhlükəsiz və vaxtında çatdırılmasına, transit daşımalarının həcmi dəfələrlə artmasına imkan yaradır. Bunun nəticəsidir ki, ildən-ilə Azərbaycan ərazisindən tranzit yükdaşımaçılığı artmaqdadır. Təbii ki, Azərbaycan ərazisindən beynəlxalq yüklərin daşınmasının çoxalması ölkəmizdə tranzit imkanlarının artmasına, xarici iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə və Avropaya inteqrasiyanın sürətlənməsinə xidmət edəcək, investisiyaların yatırılmasına, yeni istehsalat sahələrinin və iş yerlərinin açılmasına, ticarətin, özəl şirkətlərin, ümumiyyətlə biznes strukturlarının inkişafına şərait yaradacaqdır.

Prezident İlham Əliyev bildirmişdir: “Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisi Asiya ilə Avropanı birləşdirəcək, Tarixi İpək yolunu qurmaq üçün çatışmayan dəmir yolu əlaqəsini yaradacaq. Bu nəqliyyat marşrutu malların Çindən Avropaya, Avropadan Çinə gətirilməsi üçün ən qısa yol olacaq”.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışı təkcə ölkəmiz üçün deyil, həmçinin bölgə, hətta dünya üçün önəmli hadisə olmuşdur. Tikintisində və istismara verilməsində Azərbaycanın liderlik etdiyi və aparıcı qüvvə olduğu Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi qədim İpək yolunun polad magistrallar üzərində bərpası deməkdir.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolundan global və regional miqyasda gözlənilən iqtisadi, siyasi və mədəni töhfələr olacaqdır. Bu xətt sayəsində Türkiyə, Gürcüstan və Azərbaycan arasındakı siyasi, iqtisadi və mədəni əlaqələrin daha da gücləndirilməsi gözlənilir. Asiya və Avropa arasında yük və sənişin axınının artmasına gətirib çıxaracaq, onun turizm potensialına əlavə töhfə verəcək, Xəzər və Qara dəniz arasında bağlantını təmin edəcəkdir. Yaxın gələcəkdə həm Azərbaycan, həm də Gürcüstan və Türkiyə tranzit daşımalarından yüksək gəlir əldə edəcəklər.

Bu magistral xətt həmçinin Mərkəzi Asiya ölkələri olan Türkmənistan, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan və Tacikistanın, eləcə də Əfqanıstanın Avropa və dünya bazarlarına çıxışını asanlaşdıracaqdır. Gələcəkdə Avropa və Asiya ölkələrinə məxsus yüklərin bu dəmir yolu ilə hər iki istiqamətdə daşınması onların həcmi dəfələrlə artıracaq. Daşımalara sərf edilən vaxt da nəzərə cəpəcə də azalacaqdır.

BTQ xəttinin əlaqələri nəzərdən keçirildikdə xəttin Bakıdan sonra Türkmənistan vasitəsilə digər Türk Respublikaları və Çinə çatdırılması və Ankara-İstanbul konteksti ilə yeni xidmətə girən Marmaray əlaqəsi Türkiyə içində aralıqsız nəqliyyatı təmin etməkdə, geri əlaqələri kontekstində Bolqarıstan, Serbiya, Macarıstan, Avstriya, Almaniya, İsveçrə, Fransa və Manş tüneliylə İngiltərəyə bağlanmaqdadır. Beləliklə, bu xətt həqiqətən London-Pekin dəmir yolu xəttinin mühüm bir tərkib hissəsidir. BTQ xəttinin tamamlanması ilə Londondan Pekinə uzanacaq bir ipək

dəmir yolu ilə Çində reallaşdırılan istehsalın istehlak mərkəzi olan Avropaya daşınması düşüncəsi mövcuddur.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti ilə yüklərin daşınması həyata keçirilir. Gələcəkdə Qazaxıstan və Çindən gələcək yüklərin hesabına Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə daşınacaq yüklərin həcmnin ildə 500 min konteynerə qədər artacağı gözlənilir. Təkcə özəl sektorun nümayəndələri, sahibkarlar ildə 1 milyon ton yük göndərə bilərlər.

Nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşməsi üçün böyük addım olan BTQ dəmir yolu layihəsi Avropa-Qafqaz-Asiya nəqliyyat dəhlizinin yeni səviyyədə inkişafına şərait yaradacaqdır. Bu xətt Şərq-Qərb enerji-nəqliyyat dəhlizinin əsas elementlərindən olmaqla beynəlxalq birlik tərəfindən ali məqsəd kimi region üçün bəyan edilmiş davamlı iqtisadi artım, sabitlik və rifahın yüksəldilməsinə yol açacaqdır.

Beynəlxalq standartlara uyğun olaraq həyata keçirilən bu dəmir yolu yüklərin və sərnişinlərin fasiləsiz, vaxtında və təhlükəsiz daşınmasını təmin edərək daşımların həcmnin artmasına, tariflərin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına gətirib çıxaracaqdır ki, bu da nəqliyyat infrastrukturunun geniş miqyasda inkişafına, nəqliyyat əlaqələrinin səmərəliliyinin artmasına, beynəlxalq bazarlara daha əlverişli çıxışın təmin olunmasına əlverişli şərait yaradacaqdır. BTQ dəmir yolu xəttinin istismara verilməsi nəticəsində həm bərə, həm də konteyner – vaqon daşımları daha da inkişaf edəcəkdir ki, bu da beynəlxalq daşımalarda mühüm rol oynayır.

Bu tarixi layihə tam gücü ilə fəaliyyətə başladıqdan sonra yük və sərnişinlərin Avropaya və Asiyaya çatdırılması ilə yanaşı, ixrac mallarının Azərbaycan ərazisindən tranzitinin artmasına, Xəzər hövzəsi regionunun Avropa ilə bilavasitə nəqliyyat əlaqələrinin qurulmasına, Avropaya inteqrasiya proseslərinin sürətlənməsinə xidmət edəcək, Azərbaycanın və region dövlətlərinin xarici iqtisadi əlaqələrinin səmərəliliyini daha da yüksəldəcəkdir. Beləliklə, bu dəmir yolu xətti Avropa və Asiya ölkələri arasında yüklərin da-

şınmasında əvəzsiz rol oynamaqla bərabər, Azərbaycanın tranzit ölkə kimi əhəmiyyətini daha da artıracaqdır.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi nəqliyyatın inkişafında yeni mərhələnin başlanması deməkdir. Azərbaycan bu yeni dəmir yolu bağlantısı layihəsinin uğurla başa çatdırılmasını təmin etməklə gələcəyə hesablanmış daha bir möhtəşəm addım atır. Çünki gətirəcəyi bütün iqtisadi dividendlərlə yanaşı, Bakı-Tbilisi-Qars tranzit daşımların mərkəzinə çevrilən Azərbaycanın regionda söz sahibi statusunu möhkəmləndirən mühüm faktorlardandır.

Bütün bunlar bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan ərazisindən keçən bütün beynəlxalq dəhlizlərin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, dəniz və dəmir yolu nəqliyyatı üçün uzunmüddətli etibarlı bazarın formalaşmasında, ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsində, yükdaşımları ilə bağlı infrastruktur sahələrinin inkişafında yararlı olacaqdır. Mövcud nəqliyyat dəhlizlərinin potensialından səmərəli istifadə, gələcəkdə bu sahənin qeyri-neft sektorunda xüsusi çəkisinin əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə nəticələnəcəkdir. Bütün görülmə işlər Azərbaycanın bundan sonra da dinamik inkişafına, maliyyə imkanlarının genişləndirilməsinə, dünya miqyasında öz mövqeyini daha da gücləndirməsinə əlverişli zəmin yaradacaqdır.

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti Avropanı Asiya ilə birləşdirən qısa və etibarlı yoldur. Ekspertlərin proqnozlarına görə, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu ilə üçüncü istismar ilində 3-5 milyon ton, beşinci istismar ilində 6-8 milyon ton yük, gələcəkdə isə ildə 3 milyon sərnişin və 17 milyon ton yük daşınacaqdır. [6]

Bir sözlə, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avraşiyanın nəqliyyat xəritəsinin önəmli layihələrindən birinə çevrilir. Bu yolun fəaliyyəti nəticəsində yol boyunca yerləşən ölkələr arasındakı ticarət dövriyyəsi və qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu artacaq və həmçinin bu yoldan istifadə edən bütün ölkələr arasındakı əməkdaşlıq da dərinləşəcəkdir.

NƏTİCƏ

Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu həm iqtisadi, həm də siyasi baxımdan çox əhəmiyyətli bir layihədir. Demək olar ki, BTQ-nin reallaşdırılması ilə Azərbaycan özünü təkcə neft və qaz hasil edərək ixrac edən ölkə kimi deyil, həm də Şərqi Qərblə, Şimalı Cənubla birləşdirən nəqliyyat qovşağı və logistika mərkəzi kimi təqdim edir. Əlverişli coğrafi mövqeyə və zəngin enerji ehtiyatına malik Azərbaycan bu layihənin həyata keçirilməsi ilə beynəlxalq səviyyəli tranzit mərkəzə çevrilməklə yanaşı, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək, həmçinin ölkəmizin iqtisadi tərəqqisi daha da sürətlənəcəkdir.

Bakı-Tiflis-Qars aralıqsız dəmir yolu xəttinin tamamlanması ilə Azərbaycanın digər Türk dövrlət və bölgələri ilə iqtisadi, mədəni və siyasi əlaqələri güclənəcəkdir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Çinə qədər həyata keçirilən tranzit daşımaçılıqda Türk ölkələrinin və Azərbaycanın əhəmiyyətli bir nəqliyyat xətti mövqeyinə gətirilməsi hədəfində, geosiyasi bir həmlə xüsusiyyəti daşıyır.

Bütün geosiyasi və geoiqtisadi əhəmiyyəti ilə yanaşı, BTQ dəmir yolunun ölkəmizin sosial-iqtisadi mənzərəsinə də çox ciddi şəkildə təsiri olacaqdır. Əvvəla, bu yol Azərbaycanın ixracönlü sahibkarlığının inkişafına güclü təkan verəcəkdir. Dövlət başçısının qarşıya qoyduğu vəzifələrdən olan Azərbaycan brendi adı altında məhsulların dünya bazarına çıxışı üçün böyük imkanlar açılacaqdır. Logistika imkanlarının genişlənməsi eyni dərəcədə xarici sahibkarlarla ölkənin özəl iş adamları arasında işgüzar əlaqələrin genişlənməsinə şərait yaradacaqdır. Azərbaycan xarici sahibkarlar, biznes struktur-

ları üçün daha cəlbedici ölkəyə çevriləcək. Regionda tam təhlükəsizlik və sakit siyasi şəraitin hökm sürdüyünə əminlik bərpa olunan Qədim İpək Yolunun imkanlarından yararlanmaqda maraqlı olan dünya biznes adamlarını, investorları tam arxayın bölgəyə kapital yönəltməyə sövq edəcəkdir. Minlərlə yeni iş yerləri açılacaq ki, bu da Azərbaycan vətəndaşlarının sosial rifahının artmasına ciddi təsir göstərəcəkdir. 2018-ci ildə bu yolla sərnəşindəşimlər başlayandan sonra ölkəyə turist axını güclənəcək. BTQ ilə ildə 1 milyon, sonrakı illərdə isə 2 milyon və daha çox sərnəşinin daşınması nəzərdə tutulur.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Abdullayev M. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu Avropa ilə Asiya arasında yeni körpüdür. "Yeni Azərbaycan" qəzeti, 2014, 25 oktyabr
2. Baxşəliyev R. Azərbaycan Qafqazın meqa layihələrinin müəllifidir. "Azərbaycan" qəzeti, 2017, 4 noyabr
3. Cəfərli R. Avropa ilə Asiya arasında ən qısa yol Bakıdan keçir. "Azərbaycan" qəzeti, 2017, 29 oktyabr
4. Cəfərov E. İlham Əliyevin "Dəmir İpək Yolu" layihəsi Türkiyənin əsas gündəm mövzuna çevrildi. "Azərbaycan" qəzeti, 2017, 1 noyabr
5. Güncel Lojistik Haberleri sitesi <http://www.lojistikhatti.com/haber/2012/10/bir-bakista-baku-tiflis-kars-demiryolu-projesi> (01.05.2019)
6. Mirələmov H. Bütün yollar Azərbaycandan keçir. "Azərbaycan" qəzeti, 2017, 4 noyabr
7. Mirkişili T. İlham Əliyevin "Dəmir İpək Yolu" layihəsi Avrasiya məkanının iqtisadi coğrafiyasını dəyişdirəcək. "Azərbaycan" qəzeti, 2017, 29 oktyabr

Алиева Н. Дж.

Путь Запад-Восток: Баку-Тбилиси-Карс

Резюме

В статье дается краткий обзор исторического развития железной дороги Баку-Тбилиси-Карс, одного из важнейших проектов, превращающих Азербайджан в один из транспортно-логистических центров в Евразии, расположенный на транспортных коридорах Восток-Запад и Север-Юг. Было подчеркнуто, насколько важно это будет для Азербайджана и региона, будущих перспектив и возможностей для бизнеса.

Ключевые слова: *Шелковый путь, Транспорт, Грузовые перевозки, Торговля, Железная дорога*

Aliyeva N. Dj.

The railway joining the West and East: Baku-Tbilisi-Kars

Summary

The article gives a brief overview on the historical development of the Baku-Tbilisi-Kars railway, one of the most important projects that turn Azerbaijan (located on the East-West and North-South transport corridors) into one of the transport and logistics centers in Eurasia. It was emphasized how important it will be for Azerbaijan and the region, future prospects, and business opportunities.

Keywords: *Silkway, Transportation, Freight Transportation, Trade, Railway*

Daxil olub: 14.10.2018

Rəy verib: Bakı Mühəndislik Universitetinin i.f.d., dos. Abutalıbov R.